

УДК 599.426 (477)

Негода В.

**СТАТЕВА СТРУКТУРА ПОПУЛЯЦІЙ НЕТОПИРІВ
PIPISTRELLUS NATHUSII ТА *P. PIPISTRELLUS* В УКРАЇНІ**

Вступ

Побутує думка про те, що влітку розповсюдження самців перелітних видів роду *Pipistrellus* відрізняється від розповсюдження самиць [2, 3]. Перевіривши колекції фондів двох музеїв НАН України – Національного науково-природничого музею (ННПМ, м. Київ) та Державного природознавчого музею (ДПМ, м. Львів), — ми намагались проаналізувати їх в зв'язку з даною проблемою та порівняти результати такого аналізу з наявними в літературі даними.

Згідно із Стрелковим [2], дані, зібрані в природних сховищах та дані, зібрані іншим чином, значно відрізняються. Дані, зібрані в природних сховищах, занижують чисельність самців, що пов'язано з більш легким знаходженням виводкових сховищ самиць, які утворюють чисельні скупчення. Наші дані подібної диференціації не підтверджують.

Нетопир лісовий

Щодо *Pipistrellus nathusii*, загалом у виводковому регіоні зустрічаються і самці, і самиці [2]. Останні мають незначну перевагу в зборах у лісовій зоні, на півдні ж ареалу влітку трапляються майже або виключно самці (в залежності від місця збору).

Наші дані по Україні свідчать про загалом рівну представленість самців і самиць в тій частині ареалу, що пов'язана із зоною лісів (табл. 1). З півдня України в сезон розмноження знахідки цього виду відсутні. Особини з цього регіону знайдені лише в кінці серпня – на початку вересня і відносяться до мігруючих тварин.

Отже, можна сказати, що *P. nathusii* в Україні в сезон розмноження представлений у лісовій зоні, причому обома статями.

Нетопир малий

Самці *Pipistrellus pipistrellus*, згідно з результатами досліджень П. Стрелкова [2], абсолютно не виявлені для середньої смуги європейської частини Росії, є лише дві знахідки з території Білорусі.

За нашими даними, в Україні також спостерігається абсолютна перевага самиць над самцями в знахідках (табл. 1). При цьому з територій, де здобувались лічені самці нетопира малого, з того ж часу невідомо жодного колекційного зразка самиць.

Отже, можна припустити, що більшість самців *P. pipistrellus* не долітає під час весняної міграції до виводкової області виду в Україні, а ті лічені, що долітають, існують окремо від самиць.

Таблиця 1. Представленість знахідок *Pipistrellus nathusii* та *P. pipistrellus* в колекціях ДПМ і ННПМ за місяцями року (особин).

Місяць	<i>P. nathusii</i>		<i>P. pipistrellus</i>	
	Самці	Самиці	Самці	Самиці
Січень	—	—	—	—
Лютий	—	—	—	—
Березень	—	—	—	—
Квітень	—	—	—	3
Травень	3	7	—	5
Червень	5	3	—	—
Липень	3	—	1	3
Серпень	4	3	1	1
Вересень	4	2	1	—
Жовтень	—	—	1	2
Листопад	—	—	—	—
Грудень	—	—	1	—
Разом	19	15	5	14

Обговорення

Відмінності літнього поширення самців *P. nathusii* та *P. pipistrellus* можна пояснити різним часом та місцем парування у цих двох видів. Адже існує припущення, що парування у *P. nathusii* відбувається в тій же географічній місцевості, що й розмноження, а у *P. pipistrellus* – за межами території літнього існування виду (у популяції, що мігрують) [1].

Література

1. Сосновцева В. П. Экологические различия между нетопырем-карликом (*Pipistrellus pipistrellus* Schreb.) и лесным нетопырем (*P. nathusii* Keys. et Blas.) в области их совместного обитания // Материалы первого всесоюзного совещания по рукокрылым (Chiroptera). – Л.: Зоол. ин-т АН СССР, 1974. – С. 99–100.
2. Стрелков П. П. Соотношение полов в сезон вывода потомства у взрослых особей перелетных видов летучих мышей (Chiroptera, Vespertilionidae) Восточной Европы и смежных территорий // Зоологический журнал.– 1999. – Т. 78, № 12.– С. 1441–1454.
3. Strelkov P. P. Migratory and stationary bats (Chiroptera) of the European part of the Soviet Union // Acta zoologica Cracoviensia. – 1969. – Т. 14, № 16. – S. 393–439.

Summary

Sexual pattern in populations of *Pipistrellus nathusii* and *P. pipistrellus* in Ukraine. — Negoda V. — Sex ratio in two related species of the pipistrelle bats is investigated based on collected samples deposited in main zoological collections of Ukraine. *Pipistrellus nathusii* is characterised by relatively equal portion of male and female (19:15), and in *P. pipistrellus* there is a deficit of males (5:14) in population from Ukraine.